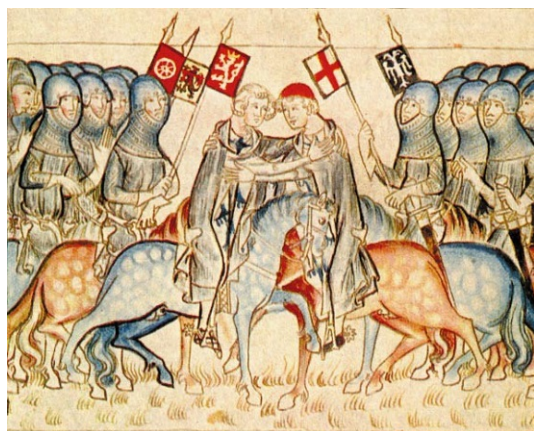

Balduin Trevírský z rodu Lucemburků (2. část)

Jan Tomášek

V roce 1313 se Balduin vrátil do své arcidiecéze, kterou před třemi lety opustil, aby doprovázel své starší bratry na cestě za císařskou korunou. Římská cesta, na níž se finančně podílel, znamenala pro tehdy osmadvacetiletého arcibiskupa jednu z přelomových životních událostí. Balduin v Itálii ztratil oba dva bratry a svou švagrovou, čímž se ocitl v postavení hlavy rodu Lucemburků. Naděje rodu se nyní upínaly k samotnému Balduinovi a jeho sedmnáctiletému synovci Janovi (od roku 1310 českému králi), na něhož nyní přenesl svoji podporu. Spolupráce se strýcem trvala v podstatě až do konce Janova života, kdy jej zastínil jeho syn, jenž byl Balduinově povaze bližší. Balduin až do roku 1316 pomáhal svému synovci, zaneprázdněnému v Čechách, spravovat lucemburské hrabství.

Trevírský a český kurfiřtský hlas zajistil Lucemburkům pro volbu nového římského panovníka značný vliv. Neuplynulo ani šest let od volby lucemburského hraběte Jindřicha a o říšský trůn se rozhořel nový zápas, do kterého se zapojil i Balduin Trevírský a jeho synovec Jan. O říšský trůn se tehdy ucházeli dva favorité – Jan Lucemburský podporovaný mimo svého strýce i arcibiskupem mohučským Petrem z Aspeltu, bývalým kancléřem Václava II., a Fridrich Habsburský zvaný Sličný. Oba uchazeči byli synové někdejších římských králů. Lucemburské věci ovšem v polovině roku 1314 nepřálo štěstí. Na stranu Fridricha Habsburského se přiklonil kolínský arcibiskup Jindřich II., Rudolf Falcký i Jindřich Korutanský, užívající stále prázdného titulu českého krále. V důsledku této skutečnosti odstoupil Petr z Aspeltu od nyní příliš riskantní Janovi kandidatury. Společně s Balduinem zahájili v září 1314 hovory s Ludvíkem Bavorským z rodu Wittelsbachů, který po delší úvaze kandidaturu přijal. Do kýžené volby zbýval tehdy už necelý měsíc a střet mezi Ludvíkem a Fridrichem Habsburským se zdál být nevyhnutelným.

Lucemburkové ve své podpoře Ludvíka Bavora vytrvali a nakonec mohli slavit i vítězství. Na konci září vydal Ludvík Bavorský velké množství listin slibujících nejrůznější dary mohučskému a trevírskému arcibiskupství a zkrátka nepřišel ani Jan Lucemburský, podporující po domluvě se strýcem wittelsbašského kandidáta. Ludvík Jana ocenil deseti tisíci hřivnami, které byly pojištěny zástavou Chebska a hornofalckých hradů Floss a Parkstein. Jako říšskou zástavu získal Jan Chebsko natrvalo až po rozhodujícím vítězství Ludvíka Bavorského v roce 1322. Věrnost wittelsbašskému panovníkovi zachovali i v dalších letech, byť to znamenalo postupné zhoršení vztahů s papežským stolicem.

Začátek dvacátých let přinesl Balduinovi nové příležitosti k posílení své moci. V roce 1320 zemřel mohučský arcibiskup Petr z Aspeltu a mohučská kapitula zvolila arcibiskupem Balduina Trevírského, a to proti přání samotného papeže, který v tehdy ještě stále probíhajícím sporu o říšský trůn stál na straně Habsburků. Balduin se však arcibiskupem nestal, nicméně svůj vliv si v mohučské arcidiecézi zachoval vykonáváním úřadu jejího administrátora, který vykonával s přestávkami až do roku 1336. Pravděpodobně od roku 1331 zastával Balduin podobně jako v Mohuči pozici administrátora biskupství ve Wormsu a Špýru, kde vystupoval jako prostředník ve sporech s papežskou kurií.

Balduin se v této době mohl věnovat záležitostem své arcidiecéze. Z této doby pochází i některé z jeho známých zakladatelských počinů. Arcibiskupovy přízně se těšil převážně kartuziánský řád, pro nějž založil kartouzy v Trevíru a Koblenzi. V trevírské kartouze byla pro samotného Balduina udržována cela, kde se arcibiskup mohl oddávat meditacím. Oběma zmíněným městům věnoval Balduin zvláštní pozornost, o čemž svědčí i přestavba trevírského a stavba kamenného mostu v Koblenzi, který dodnes nese jeho jméno. Rozsáhlejší projekt představovalo dokončení gotických východních věží trevírské katedrály.

Napjaté vztahy mezi císařem Ludvíkem Bavorským a papežem Janem XXII. přivedly Balduina na konci třicátých let znovu do nejvyšší říšské politiky. Papež se snažil Balduina získat na svoji stranu i sliby ve prospěch jeho synovce Jana. Jeden z významných lucemburských úspěchů u papežské kurie v této době představovalo povýšení pražského biskupství v roce 1344. Balduin se až do poslední chvíle zcela Ludvíka Bavorského nezděkl, ale potají začal s Janem Lucemburským plánovat kandidaturu Balduinova prasnovce Karla.

Mladý Karel se v roce 1345 zavázal ve své listině řídit se Balduinovými radami a nahradit mu všechny náklady vynaložené na volbu a korunovaci až do výše šesti tisíc hřiven. Balduin si o rok později znovu vyžádal další potvrzení svých práv, na což Karel přistoupil 22. května 1346. Dohoda se vztahovala především na potvrzení privilegií trevírského arcibiskupství, plnou náhradu výloh, které s volbou Balduinovi vzniknou, slib přátelství s trevírským arcibiskupstvím v případě, že se Karel stane lucemburským hrabětem. Zde se projevila Balduinova prozíravost. Na jedné straně měl na paměti dobro svého rodu, ale na druhé zase svojí arcidiecézí, jejíž prospěch závisel i na vztazích se sousedními lucemburskými hrabaty. Je rovněž patrné, že Balduinovi byl svým politickým stylem více podobný pragmatický Karel než věkově bližší

Jan, který s dohodou pravděpodobně nesouhlasil a nepřipojil k ní svojí pečeť. Zmíněnou úmluvu považoval Balduin za dostatečnou a 24. května zaslal Ludvíkovi odpovědný list, jímž se zřekl jeho podpory.

Karlův nástup na říšský trůn a tragická smrt Ludvíka Bavorského dokončily další Balduinův diplomatický úspěch. Ačkoliv byl Karel korunován na římského krále v Bonnu v listopadu roku 1346, ke korunovaci v Cáchách, tradičním korunovačním městě římských králů, mohl přikročit až po smíření s dědici Ludvíka Bavorského. V květnu roku 1349 završil Karel své vítězství cášskou korunovaci, přičemž těžce nemocného kolínského arcibiskupa Walrama zastupoval právě Balduin Trevířský. Nový římský král svému prastrýci potvrdil v září 1346 splacení jeho výloh spojené s Karlovou volbou, které k roku 1349 činily 250 tisíc florénů (cca 885 kg zlata), a postoupil mu panství Echternach, Bitburg, Remich a Grevenmacher se všemi příjmy. Až do Balduinovy smrti v roce 1354 byly vztahy mezi strýcem a prasynovcem korektní.

Smrtí Balduina Trevířského ztratil rod Lucemburků vynikajícího diplomata a jednoho z nejvlivnějších mužů v říši. Za svůj život zažil rychlý vzestup své rodiny a dlouhý boj o udržení jejího postavení, přežil všechny své bratry, ovlivnil volbu tří římských králů, položil základy centralizovaného trevířského kurfiřtství, a především dokázal po celý svůj život udržet rovnováhu mezi osobními ambicemi, zájmy svého rodu a prospěchem vlastní arcidiecéze. O jeho významu svědčí i vzorný hrob dokončený kolem roku 1362 podle francouzského vzoru v západním choru trevířské katedrále.

Rozšiřující literatura:

HEYEN, Franz-Josef (ed.). *Balduin von Luxemburg: Erzbischof von Trier – Kurfürst des Reiches 1285–1354*. Mainz: Verlag der Gesellschaft für Mittelrheinische Kirchengeschichte, 1985.

HOENSCH, Jörg Konrad. *Lucemburkové: pozdně středověká dynastie celoevropského významu 1308–1437*. Praha: Argo, 2003.

MARQUE, Michel – PAULY, Michel – SCHMID, Wolfgang, a kol. *Der Weg zur Kaiserkrone: der Romzug Heinrichs VII. in der Darstellung Erzbischof Balduins von Trier*. Trier: Kilomedia, 2009.

SPĚVÁČEK, Jiří. *Jan Lucemburský a jeho doba*. Praha: Svoboda, 1994.